

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

До 300-річчя Г.С.Сковороди

Матеріали
XIX науково-методичної конференції
здобувачів вищої освіти
та молодих учених
«Наумовські читання»,
присвяченої року
математичної освіти
в Україні

Харків – 2022

УДК 378:001.891

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Пономарьова Н. О. – доктор пед. наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Андрієвська В. М. – доктор пед. наук, доцент, професор кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Водолаженко О.В. – кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Жерновникова О. А. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Боярська-Хоменко А.В. – доктор пед. наук, доц., зав.кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Золотухіна С. Т. – доктор пед. наук, професор, професор кафедр освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Олефіренко Н. В. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Масич В.В. – доктор пед. наук, доцент, зав. каф.фізики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Моторіна В. Г. – доктор пед. наук, професор, професор кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Бабак О. М. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, голова наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Сусліченко К. С. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, заступник голови наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(Протокол №8 від 16 лютого 2022 р.)

Наумовські читання : збірник тез доповідей XIX науково-методичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Харків, 23-24 листопада 2021 року) / [укл.: Пономарьова Н. О., Андрієвська В. М., Водолаженко О.В.]. Харків, 2022. 335 с.

Збірник містить матеріали доповідей з проблем теорії та історії математичної освіти; інноваційних технологій в освітній практиці; фізики та робототехніки; освітніх, педагогічних наук. Збірник розрахований на наукових і практичних працівників у галузі освіти, докторантів, здобувачів вищої педагогічної освіти усіх рівнів.

©Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, 2022

<i>доктор пед. наук, професор Лупаренко С. Є., Довгаль С. Р.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ	292
<i>доктор пед. наук, доцент Твердохліб Т. С. Мороз А. М.</i> ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ФАХ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ» НА ПЕРШОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЗВО УКРАЇНИ	295
ABSTRACTS.....	299
Section 1. “STUDYING MATHEMATICS (THEORY AND PRACTICE)”	300
<i>DSc in Pedagogy, professor Zhernovnykova O. A., Baluta K. P., Horokhovatska T. O., Riznichenko L. S.</i> ORGANIZATIONS OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS IN THE STUDY OF REAL NUMBERS IN THE SCHOOL COURSE OF THE MATHEMATICS.....	300
<i>DSc in Pedagogy, professor Zhernovnykova O. A., Verbovskyi A. Yu., Kisil H. V.</i> FEATURES OF STUDYING THE AREAS OF GEOMETRIC FIGURES IN THE SCHOOL COURSE OF GEOMETRY	300
<i>DSc in Pedagogy, professor Zhernovnykova O. A., Voitenko O. M., Narozhna R. V., Torumova Y.</i> FEATURES OF STUDYING INVERSE TRIGONOMETRIC FUNCTIONS IN AN IN-DEPTH SCHOOL COURSE OF ALGEBRA	301
<i>DSc in Pedagogy, professor Zhernovnykova O. A., Zaiarna V. D., Ismaiylava H.</i> FEATURES OF INTRODUCTION OF PROBLEMS OF VISUAL GEOMETRY IN A SCHOOL COURSE OF MATHEMATICS.....	301

3. Лозова В. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харків : «РЦНІТ», ХДПУ ім. Г.С.Сковороди, 2000. 175 с.

4. Лупаренко С. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів засобами вальдорфської педагогіки : дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.09. Харків, 2008. 227 с.

5. Остапенко О. Виховання у школярів інтересу до навчання. *Рідна школа*. 2001. №4. С. 10-11.

УДК 378.096:141

*доктор пед. наук, доцент Твердохліб Т. С.
Мороз А. М.*

**ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ,
ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ФАХ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ
МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ»
НА ПЕРШОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЗВО УКРАЇНИ**

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Анотація. Розкрито теоретичний і практичний складник змісту педагогічної підготовки, яка передбачена освітніми програмами зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Звернено увагу на її організацію в педагогічних і непедагогічних закладах вищої освіти.

Ключові слова: педагогічна підготовка, заклад вищої освіти, мистецька освіта, образотворче мистецтво.

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» з'явилася у 2015 р. разом із новим переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів у закладах вищої освіти (ЗВО). З цього часу здійснюється розробка і вдосконалення освітніх програм за цією спеціальністю, пошук шляхів оптимального поєднання мистецького і педагогічних складників.

На сьогодні в більшості ЗВО є усталеним, що на рівні бакалаврату здобувають освіту майбутні учителі закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), закладів початкової та спеціалізованої профільної мистецької освіти, а на рівні магістратури – майбутні викладачі вищої школи. Зважаючи на це, наше дослідження присвячене саме педагогічній підготовці студентів за означеною спеціальністю на першому рівні вищої освіти і має на меті розкрити її зміст.

За освітніми програмами, які забезпечують підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», організоване навчання в педагогічних і не-

педагогічних ЗВО. Останні, зокрема, представлені Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв, Рівненським державним гуманітарним університетом, Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника та деякими іншими. Значна їх частина визначає придатність своїх випускників до працевлаштування в початкових спеціалізованих мистецьких закладах і надає їм стислу, а часом і значно обмежену педагогічну освіту. Обсяг педагогічної підготовки та її змістове наповнення у кожному з цих закладів мають свою специфіку. Освітня програма «Образотворче та декоративне мистецтво» (2021 р.) Рівненського державного гуманітарного університету (1) передбачає значний порівняно з іншими програмами аналогічних ЗВО обсяг кредитів, відведених на педагогічні дисципліни. Студенти вивчають як обов'язкові предмети педагогіку (4 кредити), методику викладання образотворчого та декоративного мистецтва (4 кредити). В якості вибіркової дисципліни пропонується «Інклюзивна освіта» (3 кредити). Водночас яскравими прикладами обмеженості теоретичної педагогічної підготовки і недоцільної її організації є освітні програми за 2019 р. «Декоративно-прикладне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Реставрація творів мистецтва» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2). Згідно з ними жодна педагогічна дисципліна не відноситься до обов'язкових, на вибір студентам з-поміж інших пропонуються такі освітні компоненти, як «Педагогіка (загальна і мистецтва)» і «Методика викладання фахових дисциплін».

Грунтуючись на вивченні освітніх програм, які висвітлені на сайтах педагогічних ЗВО, встановлено, що в восьми з них здійснюється навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023. В інших закладах цього типу студенти залучені до навчання за спеціальністю 014 «Середня освіта (образотворче мистецтво)».

У переважній частині педагогічних ЗВО освітніми програмами за спеціальністю 023 поєднано мистецьку підготовку з педагогічною. Ці ЗВО представлено в таблиці 1.

Вивчення відповідної освітньої програми Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (3) дозволяє стверджувати, що студентам надається лише мистецька освіта. Жодна педагогічна дисципліна не викладається, хоча для випускників передбачено можливість працевлаштування в закладах, які здійснюють освіту у сфері культури. Це єдиний педагогічний ЗВО в Україні, який виключив з освітньої програми зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» педагогічну підготовку.

Педагогічна підготовка здобувачів освіти першого рівня вищої освіти (бакалавр) спеціальності 023 (Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація) в ЗВО України

Таблиця 1.

Назва закладу вищої освіти	Кількість кредитів педагогічної практики	Назва педагогічної дисципліни (складника освітньої програми), кількість кредитів
Вінницький державний педагогічний університет імені М.Коцюбинського	3	Педагогіка і психологія художньо-освітньої діяльності, 3 ; Методика викладання фахових дисциплін, 3
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	-	Педагогіка, 4
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова	6	Педагогіка, 6 ; Історія педагогіки, 3 ; Методика художньої освіти, 9
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка	—	Методика викладання ОТМ у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти, 3
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка	9	Педагогіка, 3 ; Методика викладання образотворчого мистецтва і дизайну, 3* ; Гурткова робота з мистецтва, 3*
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	9	Педагогіка (за професійним спрямуванням), 7 ; Методика викладання художніх дисциплін, 5
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені В. Винниченка	9	Методика викладання образотворчого мистецтва, 7 ; Художня освіта України, 6*

** Вибіркові компоненти освітніх програм.*

На основі аналізу таблиці 1 визначено, що найбільшою за обсягом кредитів є теоретична педагогічна підготовка за відповідною спеціальністю, яка здійснюється у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова. Студенти опановують педагогіку (6 кредитів), історію педагогіки (3 кредити), методику художньої освіти (9 кредитів). Водночас вивчення освітньої програми цього ЗВО (4) засвідчує

недосконалість педагогічної практики. Проходження запланованих в програмі пропедевтичної й організаційно-виховної (гурткової) її видів є недостатнім для майбутньої якісної професійної діяльності студентів як учителів ЗЗСО і спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. Наголошуємо на важливості цієї проблеми, бо, окрім мистецьких професій, саме на підготовку таких фахівців орієнтована програма.

Вивчення таблиці 1 дозволяє встановити, що Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди є одним із ЗВО, який має найбільший обсяг кредитів, відведених на педагогічну практику. Упродовж такої практики студенти мають можливість здобути досвід педагогічної діяльності і в загальних середніх, і в мистецьких школах. Це є доречним, оскільки в обох типах закладів освіти вони мають придатність для працевлаштування. Значна частина педагогічних ЗВО України має освітні програми зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», де мистецька підготовка доповнюється педагогічною підготовкою до учительської діяльності лише в мистецьких закладах освіти. У зв'язку з такою ситуацією педагогічну практику студенти проходять лише в цих закладах.

Таким чином, зі спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» організоване навчання в педагогічних і непедагогічних ЗВО. Змістове наповнення освітніх програм із зазначеної спеціальності не корелюється з типом ЗВО. У більшості ЗВО воно пов'язане з придатністю для працевлаштування випускників і передбачає теоретичний і практичний складник.

Список використаних джерел

1. Образотворче та декоративне мистецтво. URL: <https://www.rshu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy/bakalavr/2029-op-bakalavr-2021-rik-vprovadzhennia>
2. Освітньо-професійні програми та навчальні плани. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <https://odpnr.pnu.edu.ua/%d0%be%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%bd%d1%8c%d0%be-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%84%d0%b5%d1%81%d1%96%d0%b9%d0%bd%d1%96-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%b8-%d1%82%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87/>
3. Освітньо-професійні програми. Організація освітнього процесу художньо-графічного факультету. URL: <https://pdpu.edu.ua/organizatsiya-osvitnogo-protsesu-khudozhno-grafichnogo-fakultetu>
4. Освітні програми. 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. URL: <https://pf.npu.edu.ua/osvitni-prohramy-1/bakalavra#023-obrazotvorche-mystetstvo-dekoratyvne-mystetstvo-restavratsiia>

